

föreningen eger ännu sedan ett tiotal år tillbaka lägenheter, för hvilka köpeanbud icke kunnat erhållas. Allt det sagda torde visa, att ingen skada skett genom uppskofvet med förlustens fördelning på länen, utan att frågan gäller endast gagnet eller skadan af publikationen af beloppet. Direktions åsigt är den, att gagnet varit intet, men skadan stor, dock numera minskad, sedan jämförelsevis få lägenheter återstå oförsålda.

Ett ständernas utskott likasom en landtdagsman har ingen laglig ansvarighet för sina yttranden. Men då dessa gälla en enskild inrättnings kredit, och privata personers medborgerliga anseende, borde medvetandet om moralisk ansvarighet hindra från ogrundade beskyllningar. Den, de angå, har åtminstone rättighet att mot dem inlägga protest.

Tilläggas må, att hvarken kommitterade eller statsutskottet tagit närmare notis om direktions och bolagsstämmas vidtagna åtgärder till föreningens framtida säkerställande; men deremot tala båda om omorganisation, hvars möjlighet ingen åtagit sig att utreda.

Direktionens ordförande och ledamöter.

186 FREDSSLUTET

Morgonbladet n:o 54, 5.III 1878

Fredsslutet är undertecknadt i förrgår i San Stefano. Undertecknandet har sålunda skett på årsdagen af Hans Majestät kejsar Alexanders tronbestigning, och telegrammet från H. K. H. öfverbefälhafvaren erinrar, att på samma dag af året äfven manifestet om slafvarnes i Ryssland befrielse utfärdades.

Att undertecknandet allmänt väntades nämnde eller redan föregående dag, veta våra läsare, och den ankomna underrättelsen var således icke vidare än en officiel bekräftelse på ett faktum, som endera dagen förestod, ty att efter öfverenskommelsen om fredspreliminärerna ett derpå grundadt fredslut mellan Ryssland och Turkiet skulle för stunden följa, oaktadt alla makinationer från annat håll, derpå tviflade väl ingen, så mycket mindre som det var uppenbart, att Turkiet för sin enskilda del ej hade några resurser att genom arméstyrka undandraga sig resultaten af preliminär-öfverenskommelserna.

Mellan Ryssland och Turkiet är det sålunda fred. Men de hotade krigsmolnen ha dermed icke försvunnit. Englands »intressen» främst äro det hjernspöke, som stör glädjen öfver det nu till stånd komna fredsslutet, och till Englands demonstrativa hållning sällar sig oroande ovissheten om arten af Österrike-Ungerns pretensioner. Innan de definitiva fredsvilkoren mellan Ryssland och Turkiet blifvit bekanta och innan man vet, huru England och Österrike anse sig genom dem berörda, kan man ej med full trygghet utropa: vi ha fred, varaktig fred. Och innan vidare den blifvande kongressen eller konferensen lyckats tillfredsställa alla, som anse sig som parter i saken, vet man ej hvad framtiden bär i sitt sköte.

Dock, – det skedda och nu kända innebär i och för sig anledning att glädjas, och förhoppningarne om bestående fred kunna i alla fall få anses ha lika mycket skäl för sig som farhågorna för nytt krig.

Efter fredspreliminärernes undertecknande ha vi redan lemnat en öfversigt af krigets gång samt dervid framhållit det stora verk, Ryss-

land genom kriget utfört, ett verk så betydelsefullt, att det gör epok i hela mensklighetens historia.

Fem miljoner kristna i det europeiska Turkiet, – vasallstaterna oberäknade, – befriade från det olidligaste musulmanska förtryck och det skamliga ottomaniska väldets betvingande äro icke i och för sig de enda resultaterna af Rysslands hjeltebragder och uppoffringar. Mycket kommer härtill: mera ordnade förhållanden i Turkiets hittillsvarande lydländer, regleringen af orientaliska frågan i allmänhet, som så länge utgjort Europas kräftsår, m. m., m. m.

10 Att, såsom England gjort, söka betaga Ryssland frukterna af dess ädla kamp, att mera eller mindre öppet föra det murkna Turkiets talan, är deremot en bragd, hvars ära icke många lära vilja dela med det »stolta» Albion. Och om man vågar hoppas, att det ej skall lyckas detta land att skaffa sig allierade – och utan sådana lär det ej mycket förmå – för att hindra Ryssland att njuta fredens välsignelser och fullborda sitt verk, så torde man ej vara förmäten.

Fred behöfver Europa, och för fredens gåfva skall vårt lilla land, hvars ekonomiska betryck ett fortsatt krig skulle stegra till en oerhörd grad, icke vara den minst tacksame.

20

187 JOHAN VILHELM SNELLMAN

Morgonbladet n:o 82, 8.IV 1878

»Mine herrar! Förbindligt får jag tacka herrarne för det herrarne åter velat mig med sin sång. Det är såsom skulle jag med någon förlägenhet ännu stå här temligen stadig och ännu tala här, då så många mine bättre, tillhörande min samtid gått och årligen gå undan. Den graf, kring hvilken Finland stått för ännu icke ett år tillbaka, innesluter en af dem, som tillhört min ungdoms och min mandoms nära krets, hvilken ur densamma framträdtt såsom ensam stående icke blott från den tiden, utan all tid ett finskt folk varit till. Jag har också nyligen eninrats om, att den ene och den andre tröttnar då jag – erfarit att detta år Cygnæus icke personligen kunde tacka herrarne för besöket.

30

Hvarje tid sköter sig sjelf. Men det är dock erfarenhet och råd icke varit för folken öfverflödiga. Man säger väl i vår tid, såsom alltid, att ungdomen är sjelfrådig, blir allt sjelfrådigare. Jag sade: »såsom alltid», ty jag har ej derpå; denna klagan har alltid funnits, men såvidt jag ser, ledas ej heller i dag folkens öden precis af skolungdomen.

40

Det är icke oväntadt, om jag, då jag ser studentungdomen samlad, erinras om det viktiga steg, hvartill landets senast samlade representation beslutit, nemligen att äfven i vårt land uppställa en värnepligts här. Det är jemförelsevis lätt att härom tala till ungdomen, ty den fattar lättast den sanna, djupa grunden, den ideela grunden – såsom allt, hvad verkligen i historien har och skall få en plats, måste hvila på denna ideela grund. Man kan också i denna fråga resonnera hit och dit, om gagneligheten, om lämpligheten för det ena eller andra folket, lämpligheten särskildt för oss finnar. Men mot allt detta resonnemang å en sidan kan ställas en resonnemang å den andra. Det är blott en grund, som håller, och mot hvilken intet kan ställas, den är den, att hvad helst, som höjer nationalmedvetandet hos ett folk, allt detta skall få en plats i dess historia och dess tillvaro.

50

Man kan säga: Vår tid sträfvar till jemlikhet; det är därför orätt att lasta denna börda af personlig krigstjänst på den ene, men icke på den